

Prof. dr Jerzy Antoni Wojciechowski, Ph.D. (Laval)

1925 - 2014

Urodził się 30 czerwca 1925 w Brześciu. Zmarł 6 sierpnia 2014 w Ottawie. Profesor filozofii, specjalista filozofii nauki i wiedzy, poliglota. Podczas okupacji hitlerowskiej był żołnierzem Narodowych Sił Zbrojnych (NSZ) a potem Armii Krajowej (AK). Uczestnik, wraz ze swoimi rodzicami, Powstania Warszawskiego. Działacz polonijny w Kanadzie. Pochodził z rodziny szlacheckiej, herbu Korab. Był synem inżyniera architekta Romana Wojciechowskiego i Antoniny z d. Widawskiej, herbu Abdank. Wychowany w duchu służby innym i Ojczyźnie.

Wykształcenie

Maturę zdał w gimnazjum im. Króla Stefana Batorego w Warszawie (1942) podczas okupacji, na tajnych kompletach.. Studia wyższe w dziedzinie filozofii ukończył na uniwersytecie w Louvain (Université de Louvain) w Belgii (bakalarz (1949)). Licencjat (1951) i studia doktorskie (Ph.D. magna cum laude, 1953) odbył na Université Laval w Quebec City..

Działalność przedwojenna

Był harcerzem w przedwojennej Polsce.

Losy wojenne

Po wybuchu wojny przeniósł się razem z rodzicami z Gostynina, k. Kutna (gdzie jego ojciec kierował budową sanatorium Polskich Ubezpieczeń Społecznych) do Warszawy. Tutaj zdaje na kompletach maturę i wstępuje do NSZ. Po wybuchu Powstania Warszawskiego cała rodzina:

matka, ojciec i syn wzięli w nim udział, jako żołnierze Armii Krajowej. Jerzy i jego ojciec Roman byli ranni (Jerzy dwukrotnie).. Po upadku Powstania wszyscy znaleźli się w obozach jenieckich w Niemczech.

Po wojnie

Belgia

Po wyzwoleniu przez Brytyjczyków pozostali na emigracji w Belgii, gdzie Jerzy ukończył studia wyższe z filozofii na Université de Louvain.

Kanada

Rodzina Wojciechowskich wyemigrowała do Kanady w 1949, po ukończeniu studiów przez Jerzego. Portem docelowym dla wielu polskich emigrantów był wtedy Montreal, ówczesne centrum życia kanadyjskiego. Po ukończeniu doktoratu na Université Laval, Jerzy otrzymał pracę na St. Francis Xavier University, Antigonish, w Nowej Szkocji (1953-1954). Następnie przeniósł się do Ottawy na University of Ottawa, gdzie pracował prawie do końca swego życia. W 1965 otrzymał tytuł profesora zwyczajnego (Full Professor) a w 1990, po przejściu na emeryturę, tytuł Professor Emeritus.

Zajmował się głównie filozofią nauki. Był twórcą nowej dziedziny filozofii - ekologii wiedzy. Należał do wielu towarzystw naukowych kanadyjskich i amerykańskich. Był członkiem Executive Council, American Catholic Philosophical Association; prezesem Inter-University Committee on Canadian Slavs (198-1974); wiceprezesem i p/o prezesa Canadian Philosophical Association (1969-1970) oraz członkiem Executive Committee, Humanities Research Council of Canada (1972-1974). Był współprzewodniczącym komitetu organizacyjnego konferencji "Shaping the future: Canada in the Global Society".

Był zapraszany przez szereg instytucji naukowych z seriami wykładów, m.in. przez Indian Philosophical Congress do wygłoszenia serii wykładów na uniwersytetach w Indiach. Był doradcą meksykańskiego centrum badawczego: Centro de Estudios Económicos y Sociales del Tercer Mundo w Mexico Ciy (1983-1985), wiceprezesem Systems Research Foundations i członkiem zarządu International Institute for Advanced Studies in Systems Research and Cybernetics, członkiem Canadian Association for the Club of Rome (1990) i Fellow, International Institute for Advanced Studies in Systems Research and Cybernetics. Był też członkiem Zarządu Instytutu Polskiej Kultury Chrześcijańskiej w Rzymie. W 1992 został wybrany do rządowego komitetu międzyministerialnego, Federal Government's Interdepartmental Committee for Future and Forecasting (1992).

Zainteresowania naukowe profesora Wojciechowskiego koncentrowały się w dziedzinie filozofii nauki i wiedzy oraz filozofii cywilizacji i cybernetyki. Wiele uwagi poświęcał problemom etycznym rozwoju nauki, argumentując, że *exponential growth of knowledge needs a concurrent and corresponding transformation in the universe of values in which it is embedded* (przyśpieszony rozwój wiedzy potrzebuje równoczesnej i porównywalnej transformacji w świecie wartości, w którym jest osadzony).

Należał do grona niezłomnych przeciwników komunistycznej okupacji Polski. Przejawiało się to w jego czynnej postawie niepodległościowej zarówno na forum Oddziału Ottawskiego Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, jak i w działaniu w Północno-Amerykańskim Studium d/s Polskich. Był też zafascynowany zjawiskiem Solidarności i opublikował szereg wnikliwych analiz tego ruchu i jego korzeni w polskiej kulturze, tradycji i wartościach katolickich.

Profesor Wojciechowski był prezesem Oddziału Ottawskiego Polskiego Instytutu Naukowego (jeszcze wtedy w Ameryce) w latach 1968-1974 i wieloletnim członkiem Zarządu Oddziału Ottawskiego PIN, oraz Koła nr 8 Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Ottawie. Był też wice-prezesem Kongresu Polonii Kanadyjskiej d/s Polskich oraz członkiem Zarządu Regionu Ottawskiego KPK.

Był odpowiedzialny za przygotowanie akcji protestacyjnej przed pokazem premierowym filmu „Shoah” francuskiego reżysera Lanzmanna, który w tendencyjny sposób przedstawiał problematykę Holokaustu na ziemiach polskich. Profesor Wojciechowski przygotował pamflet wyjaśniający polskie stanowisko, zgodne z prawdą historyczną, w tej bolesnej sprawie. Był też członkiem Północno-Amerykańskiego Studium d/s Polskich (North American Center of Polish Affairs w Ann Arbor, Michigan) i członkiem Polish Research Institute in Canada (w Toronto), który jest afiliowany do Kongresu Polonii Kanadyjskiej (KPK)).

Brał udział w wielu konferencjach i kongresach naukowych, i miał wystąpienia na ponad 60-ciu uniwersytetach i college'ach w Kanadzie, USA, Europie i Afryce, a także w Indiach, Chinach i w Australii. Był członkiem Komitetu Organizacyjnego Sympozjum 50-lecia Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, *A Search for Knowledge and Freedom*, zorganizowanego przez Oddział Ottawski Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie, 20 listopada 1993 na Carleton University w Ottawie.

Odnaczenia i nagrody

Nie jest znana pełna lista odznaczeń i nagród profesora Wojciechowskiego. Do znanych obecnie odznaczeń i nagród należą:

- Krzyż Walecznych (1944)
- Krzyż Oficerski Orderu Polonia Restituta (1990)
- Doktorat honoris causa, International Institute for Advanced Studies in Systems Research and Cybernetics

Publikacje

Napisał wiele artykułów naukowych w dziedzinie filozofii, filozofii wiedzy, ekologii wiedzy i cybernetyki. W 2005 opublikował syntezę swojej teorii o ekologii wiedzy p.t. *Ecology of Knowledge*. Był też autorem wielu raportów (m.in.. dla Department of National Defence) i redaktorem lub współredaktorem kilkunastu publikacji książkowych, oraz transkryptów (*proceedings*) z konferencji naukowych, także w obszarach działalności polonijnej.

Obszerna lista jego publikacji jest dostępna w pracy zbiorowej *A Search for Knowledge and Freedom*, str.306 – 309 (do roku 1995).

Rodzina

Był żonaty z Cécile Cloutier, pisarką, poetką i profesorem romanistyki i literatury francuskiej. Posiadali dwie córki: Marię (po mezu Shibuya) i Ewę.

Bibliografia

Aleksander Maciej Jabłoński *Prof. dr Jerzy Antoni Wojciechowski 30 VI 1925, Brześć, Polska – 6 VIII 2014, Ottawa, Kanada - manuskrypt*

A Search for Knowledge and Freedom: The Polish-Canadian Perspective. Proceedings of a Symposium, Nov.20, 1993, 50 Anniversary of Polish Institute of Arts and Sciences, Promyk Publishing, Ottawa 1995

Strona internetowa Ottawa Citizen:
Jerzy Wojciechowski – Obituary, 2014

Domino Deo Nostro – Księga Pamiątkowa, 25-lecie kościoła św. Jacka Odrowąza w Ottawie, , praca zbiorowa, Ottawa, 1993

Fotografia Jerzego Wociechowskiego z Sympozjum 50-lecia PINwK p.t. *A Search for Knowledge and Freedom*, 20 XI 1993, Carleton University, Ottawa – zbiory prywatne dr inż. Aleksandra Macieja Jabłońskiego.

/AMJ/

© Oskar Halecki Institute in Canada 2017